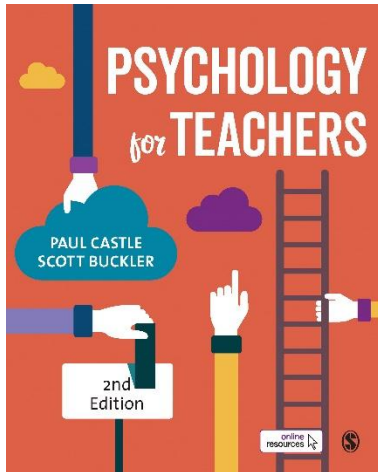

บทปริทัศน์หนังสือ (Book Review)

กันยารัตน์ เมืองแก้ว*

Kanyarat Muangkaew

ชื่อเรื่อง	Psychology for Teachers
ผู้แต่ง	Paul Castle & Scott Buckler
พิมพ์ปี	2018
ครั้งที่พิมพ์	2
สำนักพิมพ์	SAGE Publications Ltd
จำนวนหน้า	513

จิตวิทยา (Psychology) เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่มีความสำคัญ เนื่องจากศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม (Behavior) และกระบวนการทางจิต (Mental Processes) โดยสามารถใช้ในการอธิบาย และทำความเข้าใจ ธรรมชาติของมนุษย์ ตลอดจนสิ่งที่เกิดขึ้นในช่วงชีวิตของมนุษย์ การศึกษาจิตวิทยาจึงช่วยให้บุคคลเกิดความเข้าใจ ยอมรับในตนเองและผู้อื่น สามารถวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล จึงสามารถหาวิธีการ ป้องกัน แก้ไขหรือจัดการกับสภาพปัญหาต่าง ๆ รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาตนเองและผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม (Zimbardo, Johnson and Hamilton, 2014) ดังนั้นจึงมีการนำศาสตร์ทางจิตวิทยามายบูรณาการกับศาสตร์ทาง การศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นการนำองค์ความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ดังกล่าวเพื่อให้ครูได้เข้าใจถึงธรรมชาติของผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ตามหลักพัฒนาการและความต้องการของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่าง บุคคล การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นต้น

หนังสือ Psychology for Teachers กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาสำหรับครูได้อย่างครอบคลุม ซึ่งครูผู้สอนสามารถนำองค์ความรู้และเทคนิคต่าง ๆ ที่มีการผสมผสานกันระหว่างศาสตร์ทางจิตวิทยาและศาสตร์ทาง การศึกษามาใช้ในการทำความเข้าใจพฤติกรรมของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียน การสอนและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ หนังสือเล่มนี้เขียนโดย Paul Castle and Scott Buckler ซึ่งฉบับล่าสุดนี้มีการตีพิมพ์เป็นครั้งที่ 2 เมื่อ ปี ค.ศ. 2018 โดยมีการปรับเพิ่มเนื้อหาสาระใน 3 ส่วน ได้แก่ สุขภาวะทางจิต (Mental Wellbeing) การฝึกทักษะทางด้านจิตวิทยา (Psychological Skills Training) และ

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Assistant Professor Dr., Department of Psychology and Guidance, Faculty of Education, Silpakorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail Address: s.kanyarat@gmail.com

.....
การสอนด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-Based Teaching) โดยเนื้อหาตลอดทั้งเล่มแบ่งออกเป็น 7 ส่วน
จำนวน 22 บท ดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวคิดทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (Psychological Perspectives on Education) เป็นส่วนที่นำเสนอเกี่ยวกับความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยาในอดีตและปัจจุบัน การใช้มุมมองทางจิตวิทยาเพื่อทำความเข้าใจธรรมชาติและพฤติกรรมของมนุษย์ การนำองค์ความรู้ทางจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ในบริบทด้านการศึกษา รวมถึงการนำมุมมองทางจิตวิทยามาใช้ในการพัฒนาตนเอง การจัดการเรียนการสอน และการปฏิบัติวิชาชีพสู่การเป็นครูที่มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 บท ได้แก่ บทที่ 1 แนวคิดทางจิตวิทยาแบบดั้งเดิม (Classical Approaches to Psychology) กล่าวถึง มุมมองทางจิตวิทยา ความเป็นมาทางจิตวิทยา กระบวนทัศน์ทางจิตวิทยา วิญญาณนิยม (Animism) เหตุผลนิยม (Rationalism) ประจักษ์นิยม (Empiricism) กลุ่มโครงสร้างทางจิตเปรียบเทียบกับกลุ่มหน้าที่ทางจิต (Structuralism Versus Functionalism) แนวคิดจิตพลวัต (Psychodynamic Perspective) แนวคิดพฤติกรรมนิยม (Behaviorist Perspective) แนวคิดมนุษยนิยม (Humanistic Perspective) แนวคิดปัญญานิยม (Cognitive Perspective) แนวคิดจิตชีววิทยา (Psychobiological Perspective) แนวคิดวิวัฒนาการ (Evolutionary Perspective) และการประยุกต์ใช้ บทที่ 2 การพัฒนาแนวคิดทางจิตวิทยา (Developing Approaches to Psychology) กล่าวถึง จิตวิทยาเชิงบวก (Positive Psychology) การวิจัยโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในขอบเขตของจิตวิทยาเชิงบวก การพัฒนาทักษะการสอนในชั้นเรียน จิตวิทยาเชิงบวกกับการศึกษา และจิตวิทยาผ่านตัวตน (Transpersonal Psychology) บทที่ 3 ครูที่มีประสิทธิภาพ (The Effective Teacher) กล่าวถึง ความหมายของประสิทธิภาพ ครูที่มีประสิทธิภาพในมุมมองของผู้เรียน ครูที่มีประสิทธิภาพในมุมมองของผู้วิจัย การสังเคราะห์มุมมองระหว่างผู้เรียนและผู้วิจัย 7 อุปนิสัยของครูที่มีประสิทธิภาพสูง และข้อค้นพบสำคัญจากการวิจัยครูที่มีประสิทธิภาพ และบทที่ 4 ปรัชญาและจิตวิทยาของการปฏิบัติวิชาชีพ (The Philosophy and Psychology of Professional Practice) กล่าวถึง ปรัชญาและจิตวิทยา ปรัชญาและการศึกษา การศึกษาแบบฮิวริสติก (Heuristics) และการสะท้อนความคิด (Reflective Practice)

ส่วนที่ 2 การศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล (The Individual Learner) เป็นส่วนที่นำเสนอเกี่ยวกับโครงสร้างของร่างกาย การทำงานของระบบต่าง ๆ ในร่างกายมนุษย์ โดยเฉพาะการทำงานของสมองและระบบประสาท รวมถึงพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่ครูควรรู้ เพื่อใช้ในการทำความเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 บท ได้แก่ บทที่ 5 พัฒนาการทางระบบประสาทและร่างกาย (Neurological and Physical Development) กล่าวถึง ความหมายของพัฒนาการ พัฒนาการทางร่างกายของเด็กการทำงานของสมอง ส่วนประกอบของสมอง ระบบประสาท และพัฒนาการทางการเคลื่อนไหว บทที่ 6 พัฒนาการทางการรับรู้และการคิด (Perceptual and Cognitive Development) กล่าวถึง พัฒนาการทางการรับรู้ พัฒนาการทางการคิดของเด็ก ความสนใจและความจำ และบทที่ 7 พัฒนาการทางสังคม อารมณ์ และบุคลิกภาพ (Social, Emotional Development and Personality) กล่าวถึง พัฒนาการทางสังคมของเด็ก พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก และบุคลิกภาพ

.....

ส่วนที่ 3 การตอบสนองความต้องการของผู้เรียน (Meeting the Needs of the Learner) เป็นส่วนที่นำเสนอมุมมองเกี่ยวกับความต้องการเฉพาะของผู้เรียน ซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล รวมถึงการจัดการศึกษาในรูปแบบการศึกษาพิเศษ (Special Education) ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบพิเศษให้กับผู้เรียนที่มีความต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้เฉพาะทาง โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 บท ได้แก่ บทที่ 8 การเข้าใจตนเอง (Understanding the Self) กล่าวถึง ตัวตน (The Self) โรเบอร์โต แอสซาจิโอลี และการสังเคราะห์ทางจิต (Roberto Assagioli and Psychosynthesis) การสังเคราะห์ทางจิตและการศึกษา เคน วิลเบอร์ และทฤษฎี AQAL (Ken Wilber and AQAL) อภิปัญญา (Metacognition) อัตลักษณ์แห่งตนและการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-image and Self-esteem) การเชื่อในประสิทธิภาพแห่งตน (Self-efficacy) และทฤษฎีการอนุมานสาเหตุ (Attribution Theory) บทที่ 9 ความต้องการด้านการศึกษาพิเศษและภาวะบกพร่อง (Special Educational Needs and Disabilities: SEND) กล่าวถึง เกณฑ์ในการพิจารณาความผิดปกติ กลุ่มอาการออทิสติก (Autistic Spectrum Disorders: ASD) ความบกพร่องในการเรียนรู้ (Dyslexia or Specific Learning Difficulties: SLD) สมาธิสั้น (Attention Deficit/ Hyperactivity Disorder: ADHD) ความต้องการจำเป็นด้านการพูด ภาษา และการสื่อสาร (Speech, Language and Communication Needs: SLCN) ปัญหาด้านพฤติกรรม อารมณ์ และสังคม (Behavioral, Emotional and Social Difficulties: BESD) ปัญหาความบกพร่องในการเรียนรู้ระดับ ปานกลาง (Moderate Learning Difficulties: MLD) และเด็กปัญญาเลิศ (Gifted and Talented) บทที่ 10 การจูงใจ (Motivation) กล่าวถึง ความหมายของการจูงใจ แนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจูงใจ และทฤษฎีการกำหนดตนเอง (Self-determination Theory) และบทที่ 11 การบูรณาการจิตวิทยาสู่ชั้นเรียน (Integrating Psychology in the Classroom) กล่าวถึง การบูรณาการระดับมหภาค (Macro Level) และระดับจุลภาค (Micro Level) การบำบัดแบบเน้นคำตอบ (Solution-Focused Therapy) และการบำบัดทางความคิดและพฤติกรรม (Cognitive Behavioral Therapy)

ส่วนที่ 4 สุขภาพจิต สุขภาวะ และความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Mental Health, Wellbeing and Resilience) เป็นส่วนที่นำเสนอเกี่ยวกับประเด็นสุขภาพจิต เช่น ความเครียด วิตกกังวล ภาวะซึมเศร้าที่เกิดขึ้นในผู้เรียน และแนวทางการพัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจในครูและผู้เรียน โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 บท ได้แก่ บทที่ 12 สุขภาวะทางจิต (Mental Wellbeing) กล่าวถึง ความสำคัญของบริการสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น ความหมายของสุขภาวะทางจิต การจัดบริการสุขภาพจิตในโรงเรียน การสังเกตสัญญาณและอาการทางจิต องค์การสุขภาพจิต การช่วยเหลือทางจิตใจ สุขภาพจิตในบริบททางคลินิก การประเมินสุขภาพจิต สุขภาพจิตในบริบทของโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาและสุขภาพจิต ระบบส่งต่อเพื่อรับบริการทางสุขภาพจิต และ อี-เมนทัล เฮลท์ (E-Mental Health) ประโยชน์ ความท้าทาย และผลกระทบ และบทที่ 13 การโค้ชด้วยหลักจิตวิทยาและการพัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Coaching Psychology and Developing Resilience) กล่าวถึง ความสำคัญของความยืดหยุ่นทางจิตใจ ที่มาของการโค้ชด้วยหลักจิตวิทยา การโค้ชด้วยหลักจิตวิทยากับจิตวิทยาการศึกษา (Counseling Psychology) จิตวิทยาคลินิก (Clinical Psychology) และจิตวิทยาการศึกษา (Educational Psychology) ความหมายของความยืดหยุ่นทางจิตใจ การพัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจ ความยืดหยุ่นในธุรกิจ (Resilience in Business) ความยืดหยุ่นในกีฬาและกิจกรรมทางกาย (Resilience in Sport and Physical

.....
Activity) ความยืดหยุ่นในสงคราม (Resilience in Military) และความยืดหยุ่นในการศึกษา (Resilience in Education)

ส่วนที่ 5 การฝึกทักษะทางด้านจิตวิทยา (Psychological Skills Training) เป็นส่วนที่นำเสนอเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางจิตวิทยากับการจัดการเรียนการสอน และการใช้เทคนิคทางจิตวิทยาสำหรับการสอนที่ครูควรรู้ เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 บท ได้แก่ บทที่ 14 การตั้งเป้าหมาย (Goal Setting) กล่าวถึง การศึกษาและการตั้งเป้าหมาย ความหมายของการตั้งเป้าหมาย เป้าหมายสู่ผล (Outcome Goals) เป้าหมายความสามารถ (Performance Goals) เป้าหมายกระบวนการ (Process Goals) หลักจิตวิทยาที่ใช้ในการตั้งเป้าหมาย การตั้งเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางในการตั้งเป้าหมาย อุปสรรคในการตั้งเป้าหมาย การตั้งเป้าหมายที่ดี และแนวปฏิบัติเพิ่มเติมในการตั้งเป้าหมาย บทที่ 15 การสร้างจินตภาพ (Mental Imagery) กล่าวถึง การนึกภาพ และการจินตภาพ (Visualization and Imagery) การจินตภาพจากภายใน (Internal Imagery) การจินตภาพจากภายนอก (External Imagery) กลไกของการจินตภาพ ประสาทสัมผัสกับการเพิ่มประสิทธิภาพของการจินตภาพ เทคนิคการจดบันทึกข้อมูล การฝึกการจินตภาพก่อนเริ่มการสอน และการฝึกการจินตภาพภายหลังการสอน บทที่ 16 การพูดกับตนเองและการปรับเปลี่ยนความคิด (Self-talk and Cognitive Restructuring) กล่าวถึง ความหมายของการพูดกับตนเอง การใช้เทคนิคการพูดกับตนเองในชั้นเรียน การฝึกพูดกับตนเองอย่างเป็นธรรมชาติ ความสำคัญของการปรับเปลี่ยนความคิด การปรับเปลี่ยนความคิดควรทำเมื่อใด และขั้นตอนในการพัฒนาการปรับเปลี่ยนความคิด และบทที่ 17 การผ่อนคลาย (Relaxation) กล่าวถึง สภาวะหมดไฟในการทำงาน การผ่อนคลายร่างกาย (Somatic Relaxation) การผ่อนคลายความคิด (Cognitive Relaxation) ความสำคัญของการฝึกหายใจ ขั้นตอนในการฝึกการผ่อนคลาย การผ่อนคลายกล้ามเนื้อ การฝึกควบคุมจิต (Autogenic Training) การฝึกสมาธิและการเจริญสติ (Meditation and Mindfulness) การให้ข้อมูลย้อนกลับทางกาย (Biofeedback) และแนวทางในการใช้เทคนิคการผ่อนคลาย

ส่วนที่ 6 การสอนด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-Based Teaching) เป็นส่วนที่นำเสนอเกี่ยวกับการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการในการใช้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ซึ่งได้มาจากการศึกษาอย่างเป็นระบบ เช่น การนำผลการวิจัยที่ดีพิมพ์มาวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบ ทำให้ได้ข้อสรุปที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่น่าเชื่อถือ จึงสามารถนำไปใช้ต่อยอดและขยายผลไปสู่การปฏิบัติได้ โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 บท ได้แก่ บทที่ 18 การทำวิจัย (Doing Research) กล่าวถึง การพัฒนาวิชาชีพต่อเนื่อง (Continuing Professional Development: CPD) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย (Research-Based Teaching) จุดเน้นของการวิจัย วิธีการวิจัยภายใต้กรอบจริยธรรมการวิจัย การอ่านเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ และบทที่ 19 การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) กล่าวถึง กระบวนทัศน์การวิจัย (Research Paradigms) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) การเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) การลงรหัสข้อมูล (Coding Data) และการนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพ

.....
ส่วนที่ 7 กลยุทธ์ที่ใช้ในชั้นเรียน (Classroom Practice) เป็นส่วนที่นำเสนอเกี่ยวกับการนำหลักจิตวิทยา มาประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและสามารถบรรลุศักยภาพ โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 บท ได้แก่ บทที่ 20 สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ (The Learning Environment) กล่าวถึง อิทธิพลของ สภาพแวดล้อมที่มีต่อการพัฒนาทางการเรียนรู้ อายุและความแตกต่างทางเพศ จิตวิทยาของสี (The Psychology of Color) ที่ส่งผลต่อความรู้สึกและการรับรู้ จิตวิทยาของแบบอักษร (The Psychology of Typefaces) เพื่อการ นำเสนอข้อมูล รูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) การเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Personalized Learning) แนว ทางการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ การจัดการเชิงพฤติกรรม (Behavioral Management) และแนวทางใน การส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวก บทที่ 21 ครูในอุดมคติ (The “Ideal” Teacher) กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่าง การเรียนและการสอน คุณลักษณะของครูที่ดี บุคลิกภาพความเป็นครู (Teacher Personality) และแนวทางการ พัฒนาสู่ความเป็นครูมืออาชีพ และบทที่ 22 สารสำคัญของหนังสือเล่มนี้ (Integrating the Strands of this Book) กล่าวถึง ความสำคัญของจิตวิทยากับวิชาชีพครู วิจารณ์ญาณ (Critical Mind) การแก้ปัญหาในสถานการณ์ ที่ยากลำบาก ความสามารถในการทำงาน (Employability) และสมดุลของชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว (Work-Life Balance)

หนังสือ Psychology for Teachers เป็นหนังสือที่นำเสนอสาระเกี่ยวกับจิตวิทยาสำหรับครูได้อย่าง ครอบคลุม ทั้งแนวคิดทางจิตวิทยาที่เกี่ยวกับการศึกษา การศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล การตอบสนองความ ต้องการของผู้เรียน สุขภาพจิต สุขภาวะ และความยืดหยุ่นทางจิตใจ การฝึกทักษะทางด้านจิตวิทยา การสอนด้วย หลักฐานเชิงประจักษ์ และกลยุทธ์ที่ใช้ในชั้นเรียน ทำให้หนังสือเล่มนี้มีความโดดเด่นและทันสมัย จึงเหมาะกับครู บุคลากรทางการศึกษา นักศึกษาวิชาชีพครู และผู้สนใจในการนำแนวคิดทฤษฎี หลักการและเทคนิคทางจิตวิทยา มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ในชั้นเรียน เพื่อตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ทั้งยังส่งเสริมให้ครูได้ทบทวนและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพ มีความเป็นครูมืออาชีพ โดยภายในบทต่าง ๆ จะมีตัวอย่าง กรณีศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เนื่อง ด้วยผู้เขียนมีประสบการณ์การทำงานทางด้านจิตวิทยาและการศึกษา จึงมีมุมมองในการบูรณาการศาสตร์ทาง จิตวิทยาและการศึกษาเข้าด้วยกันเป็นอย่างดี ทำให้ผู้อ่านได้รับแนวคิดและสามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ และต่อยอดสู่แนวการปฏิบัติได้อย่างกว้างขวาง

References

- Castle, P. and Buckler, S. (2018). **Psychology for Teachers**. 2nd ed. SAGE Publications Ltd.
- Zimbardo, P. G., Johnson, R. L. and Hamilton, V. M. (2014). **Psychology: Core Concepts**. 7th ed. Edinburgh Gate, Harlow: Pearson.